

Сучасні макроекономічні тренди та тенденції Modern macroeconomic trends and tendencies

DOI: [10.26565/2786-4995-2024-1-04](https://doi.org/10.26565/2786-4995-2024-1-04)
УДК 339.1:339.5:339.9:674:005.2:005.3

Ірина Губарева

д.е.н., проф., заступник директора,
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України,
пр-т Інженерний, 1а, Харків, 61165, Україна
e-mail: gubarievairyna@gmail.com
ORCID ID: [0000-0002-9002-5564](https://orcid.org/0000-0002-9002-5564)

Наталія Трушкіна

к.е.н., ст. досл., докторант, с.н.с. сектору промислової політики
та інноваційного розвитку відділу промислової політики та енергетичної безпеки,
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України,
пр-т Інженерний, 1а, Харків, 61165, Україна
e-mail: nata_tru@ukr.net
ORCID ID: [0000-0002-6741-7738](https://orcid.org/0000-0002-6741-7738)

Інфраструктурне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств деревообробної промисловості України

Анотація. Ефективна зовнішньоекономічна діяльність сприяє відтворенню експортного потенціалу країни, підвищенню конкурентоспроможності української продукції деревообробного сектору на світових ринках, формуванню раціональної структури експорту й імпорту, залученню іноземних інвестицій на взаємовигідних умовах, забезпеченню економічної безпеки України.

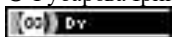
У статті досліджено особливості реалізації експортного потенціалу України на світовому ринку меблів та виробів з деревини. Здійснено аналітичне оцінювання сучасного стану та конкурентоспроможності української деревообробної продукції на зовнішніх ринках. На підставі статистичного аналізу виявлено тенденції експортного потенціалу України у галузі деревини. Виконано аналіз міжнародного ринку деревини та перспектив експорту для України. Визначено стратегічні напрями підвищення ефективності експорту деревини України. Обґрунтовано необхідність формування належного інфраструктурного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств деревообробної промисловості на основі створення кластерної структури як форми співпраці органів влади, інституцій критичної інфраструктури (транспортної, логістичної, інноваційної, інформаційної, промислової тощо), установ і організацій бізнесового, наукового та освітнього середовища.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у тому, що обґрунтовані науково-методичні положення і рекомендації можуть використовуватися при розробленні експортних стратегій і механізмів їх реалізації підприємствами та різними категоріями стейкхолдерів – учасниками зовнішньоекономічної діяльності, які б відповідали сучасним умовам їх господарювання, а також при доопрацюванні Стратегії відновлення та резильєнтності національної економіки.

Ключові слова: глобалізація, євроінтеграція, міжнародне економічне партнерство, міжнародний менеджмент, міжнародна економіка, управління зовнішньоекономічною діяльністю, експортний потенціал, експортна стратегія, митний режим, ринок меблів та виробів з деревини, деревообробна промисловість, національна економіка, кластерна структура, цифрові технології.

Формули: 0; Рис.: 2, табл.: 7

Для цитування: Губарева І., Трушкіна Н. Інфраструктурне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств деревообробної промисловості України. Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку. №1(12) 2024. С. 37-51. DOI: <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2024-1-04>

Вступ. У сучасних умовах складних перешкод та екзогенних загроз, що постають в останні роки перед Україною, формування партнерських взаємовідносин з країнами ЄС і поглиблення міжнародного економічного партнерства і транскордонного співробітництва є актуальним. Україна націлена на європейський вектор економічних перетворень.

До першочергових перспектив розвитку української економіки віднесено організацію зовнішньоекономічної діяльності, транскордонне співробітництво з питань експортної логістики на засадах кластеризації, цифровізації у контексті забезпечення сталого розвитку. Це відповідає основним положенням Глави 27 Угоди про асоціацію, законів України «Про транскордонне співробітництво» і «Про засади державної регіональної політики», Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021-2027 роки, угод про співпраці у різноманітних сферах діяльності.

При цьому необхідно зазначити, що питання співробітництва країнами Європейського Союзу (особливо з прикордонними) набувають особливої актуальності під час повномасштабного вторгнення росії на територію України через появу значних проблем організації зовнішньоекономічної логістичної діяльності через блокування чорноморських портів. Актуальність даної проблематики підтверджується організацією й проведенням багатьох науково-практичних заходів, серед яких можна вказати такі: онлайн-конференція «Україна-Польща: логістичні питання, перспективи та можливості двосторонньої співпраці» (15 червня 2022 р., м. Київ); розширене засідання Антикризисного штабу (21 липня 2022 р., м. Київ); Українсько-польський форум «Можливості логістичної інфраструктури (портів) Польщі для збільшення експорту-імпорту з Україною» (28 липня 2022 р., м. Київ); круглий стіл «Виклики для економіки України та Литви в умовах війни – шукаймо кращі економічні рішення разом» (2-4 березня 2023 р., м. Київ, Комітет Верховної Ради України з питань економічного розвитку, Комітет з економіки Сейму Литовської Республіки, Посольство Литовської Республіки в Україні) тощо.

У сучасних умовах експорт є однією з ключових галузей розвитку економіки будь-якої країни. Україна не є винятком і має величезний потенціал для експорту різних товарів на міжнародні ринки. Однією з найперспективніших галузей економіки є виробництво меблів і деревини. Україна має значні природні ресурси, технологічні можливості та кваліфіковану робочу силу для виробництва високоякісної продукції в цій галузі.

Сучасні умови господарювання потребують принципово нових підходів до інфраструктурного забезпечення, які мають враховувати постійні зміни екзогенного середовища та впливати на підвищення ефективності системи управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств-учасників ринку меблів і деревини з урахуванням інноваційних, інформаційних, цифрових, маркетингових, логістичних технологій. Це й обумовило актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ґрунтовний аналіз показує, що вчені (О. Акименко [1], Я. Белінська та ін. [2], В. Бугас [3], С. Дідух [4], М. Кизим [5], Ю. Козак [6], Н. Кондратенко та ін. [7], І. Кононов [8], Л. Ліпич [9], М. Рахман та ін. [10], Г. Тарасюк [11], В. Фомішина [12], В. Хаустова [13], Н. Шмиголь [14] та інші) приділяють значну увагу різноманітним аспектам розвитку зовнішніх ринків та управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств різного галузевого спрямування.

Аналіз літературних джерел свідчить, що багато науковців зосереджуються на вирішенні актуальних проблем формування логістичних підходів до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Однак деякі питання управління зовнішньоекономічною діяльністю суб'єктів господарювання теоретико-методологічного характеру не досліджено повною мірою і потребують подальшого опрацювання.

Проблемам розвитку інфраструктури як складової економічної системи відведено чимало наукових праць, серед яких: R. Jochimsen [15], J. Fulmer [16], S. Thacker et al. [17] та інші. У літературних джерелах використовується різноманітні формулювання термінів

«інфраструктура» та «інфраструктурне забезпечення». На підставі їх узагальнення можна відзначити, що серед науковців немає єдиної точки зору з трактування даної дефініції. Це пов'язано тим, що вчені належать до різних шкіл з економіки, міжнародного та стратегічного менеджменту, яким притаманні власні підходи, принципи та методи дослідження наукових проблем.

Отже, незважаючи на широке коло наукових досліджень з обраної теми, багатоаспектність, дискусійність і фрагментарність окремих питань потребують проведення подальших досліджень у напрямі вдосконалення управління експортною діяльністю у системі міжнародного менеджменту підприємств деревообробної промисловості з урахуванням особливостей їх функціонування.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Означена проблема зумовила мету даної статті, яка полягає у науково-методичному обґрунтуванні й розробленні практичних рекомендацій щодо інфраструктурного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств деревообробної галузі України з урахуванням сучасних викликів, ризиків і загроз.

Для досягнення поставленої мети і вирішення наукових завдань у роботі застосовувалися такі методи дослідження, як аналіз і синтез, статистичний аналіз, експертні оцінки, соціологічні опитування, маркетинговий аналіз, класифікація, системний підхід, порівняння, структурно-логічне узагальнення.

Інформаційною базою роботи є: нормативно-правова база, державні програми, Стратегії регіонального розвитку до 2027 року, статистично-інформаційні матеріали Державної служби статистики України, міжнародних консалтингових компаній та аналітичних центрів, Європейської бізнес-асоціації, Центру економічної стратегії, KSE Institut тощо, монографічні видання, періодичні наукові видання, праці апробаційного характеру.

Виклад основного матеріалу дослідження. На підставі статистичного аналізу міжнародного ринку меблів і деревини встановлено, що глобальна ринкова вартість меблів оцінювалася у 2022 р. у 557 млрд дол. США. І, як очікується, збільшуватиметься з кожним роком, досягнувши прогнозованої вартості приблизно в 650,7 млрд дол. США до 2027 року (табл. 1).

Таблиця 1. Динаміка ринкової вартості меблів у світі

Table 1. Dynamics of the market value of furniture in the world

Роки	Глобальна ринкова вартість меблів, млрд дол.
2020	509,8
2021	527,9
2022	546,6
2023	566,0
2024	586,1
2025	606,9
2026	628,4
2027	650,7

Джерело: [18].

За даними Statista [19], меблевий ринок Сполучених Штатів приніс найвищий дохід у розрахунку на країну з понад 226,8 млн дол. Друге і третє місце займають Китай і Німеччина з 72,5 млн і 53,5 млн дол., відповідно (табл. 2).

Таблиця 2. Дохід світового ринку меблів у 2021 р. за країнами
Table 2. Revenue of the global furniture market in 2021 by country

Країна	Обсяг виручки, млн дол.
США	226,8
Китай	72,5
Німеччина	53,5
Франція	25,8
Великобританія	21,8
Японія	17,4
Канада	13,7
Бразилія	12,0
Нідерланди	10,2
Іспанія	10,1

Джерело: [19].

За оцінками Statista Consumer Market Outlook [18], до 2022 року ринок їдальнь і меблів Сполучених Штатів генеруватиме найвищий дохід у розрахунку на одну країну у світі, перевищивши 46 млрд дол. США. Німеччина займає друге місце з доходом майже 8,6 млрд дол., за нею йде Китай з більш ніж 5,1 млрд дол.

У 2021 р. світова індустрія електронної комерції меблів принесла близько 27,7 млрд дол. США. Прогнозується, що до 2030 р. розмір світового ринку електронної комерції меблів сягне близько 41 млрд дол. США. У 2021 р. у Сполучених Штатах інтернет-ринок меблів для будинку досяг загальної вартості продажу понад 55 млрд дол. США. У 2022 році продажі збільшилися до 57,8 млрд дол.

У 2021 р. Китай був провідним експортером меблів до решти світу з вартістю експорту приблизно 87 млрд доларів США. Польща, яка посідає друге місце, цього року експортувала меблів на суму близько 15,8 млрд дол. США (табл. 3).

Таблиця 3. Провідні країни-експортери меблів у 2021 році
Table 3. Leading furniture exporting countries in 2021

Країна	Обсяг виручки, млн дол.
Китай	86876,3
Польща	15745,4
Німеччина	14647,4
Італія	13255,1
В'єтнам	12959,6
Мексика	8653,9
США	6507,4
Чехія	4532,1
Канада	4399,4
Нідерланди	4148,5

Джерело: [20].

За даними Української Асоціації Меблевиків, незважаючи на відмову ІКЕА від співпраці з українськими меблевиробниками середньорічний темп приросту експорту за 2017-2022 рр. становив в Україні 11,5%. За цей період обсяг експорту меблів збільшився на 48,7%, а імпорту – на 72,4%. Сальдо експортно-імпортних поставок скоротилося, про що свідчить зниження коефіцієнту покриття експортом імпорту. Так, якщо значення даного показника становило у 2017 р. 1,90, то у 2022 р. – 1,64 (табл. 4).

Таблиця 4. Динаміка обсягів експортно-імпортних поставок меблів

Table 4. Dynamics of volumes of export-import supplies of furniture

Роки	Експорт, млн дол. США	Імпорт, млн дол. США	Сальдо, млн дол. США	Коефіцієнт покриття експортом імпорту
2017	542,3	285,3	-257,0	1,90
2018	625,8	301,6	-324,2	2,07
2019	674,3	302,1	-372,2	2,23
2020	750,4	321,8	-428,5	2,33
2021	1051,1	468,8	-582,3	2,24
2022	806,6	491,9	-311,6	1,64

Джерело: [21].

Серед країн, які купують українські меблі, можна вказати такі: Польща -34,91%; Німеччина – 17,37%; Данія – 5,89%; Австрія – 4,50%; Бельгія – 4,04%; Румунія – 3,23%; Велика Британія – 2,59%; Франція – 2,40%; Молдова – 2,12%; Нідерланди – 1,83%. Загалом у 2022 році українські виробники меблів експортували до 99 країн світу [21].

У зв'язку із повномасштабним вторгненням росії на територію України з радарів національних виробників практично зникла рф, куди у 2021 р. експортувалося меблів на суму 21,3 млн дол. (2,02% від загального експорту). Обсяг експорту меблів до білорусі становив у 2021 р. 17,1 млн дол., а у 2022 р. – лише 1,4 млн дол. Логістика через територію країни-агресора скоротила відвантаження меблів до Казахстану на 40,9% або з 14,2 до 8,4 млн дол. [21]. Значно змінився клімат у торговельних відносинах з країнами Близького сходу, де обсяги експорту скоротилися на 20-40% по різних країнах.

У ході дослідження Центру розвитку інновацій Офісу з розвитку підприємництва та експорту встановлено, що станом на вересень 2022 р. 80% меблевих компаній продовжували свою господарську діяльність без релокації бізнесу; 13,3% вже на той час здійснили релокацію. Це відбулося у першу чергу шляхом активної підтримки грантами від держави та USAID. При цьому 18,8% респондентів вказали, що їх бізнес спрямовано на забезпечення попиту внутрішнього ринку, а працюють виключно на внутрішній ринок, а 50% поставили за мету вихід на експорт.

Обсяг експорту деревини зріс у 2022 р. порівняно з 2005 р. у 3,5 рази або з 533,9 до 1885,4 млн. дол. США. Частка обсягу експортних поставок деревини збільшилася на 2,7 відсоткових пункти або з 1,56 до 4,27% загальноукраїнського обсягу експорту за всіма видами економічної діяльності. За цей період обсяг імпортних поставок деревини скоротилися на 1,2% або з 199,9 до 197,6 млн дол. США. Питома вага обсягу імпорту деревини зменшився на 0,19 в.п. або з 0,55 до 0,36% загального обсягу імпортних поставок за всіма видами економічної діяльності (табл. 5).

Обсяг експорту деревини у товарній структурі зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС збільшився за 2018-2021 рр. на 37,7% або з 1043,7 до 1436,9 млн дол. США. Обсяг імпортних поставок деревини зросли на 40,2% або з 153,4 до 215,1 млн дол. США (табл. 6).

Україна має значний потенціал для експорту меблів та деревини до країн ЄС, Азії та США. Згідно з даними Державної служби статистики України, експорт меблів зріс у 2020 р. порівняно з 2019 р. на 3,7% і становив 536,4 млн доларів США, а лісоматеріалів – на 12,7% і становив 373,8 млн доларів США. Загалом, експорт меблів та деревини є важливим напрямком розвитку української економіки. Для досягнення успіху в цьому напрямку необхідно залучати інвестиції у виробництво та покращувати якість продукції. Також важливо розвивати експортну інфраструктуру та підтримувати бізнес-середовище у вирішенні проблем, що виникають при експорті товарів і послуг.

Таблиця 5. Динаміка експорту-імпорту деревини у товарній структурі зовнішньої торгівлі України
Table 5. Dynamics of export-import of wood in the commodity structure of foreign trade of Ukraine

Роки	Експорт, млн дол. США		Імпорт, млн дол. США	
	за всіма ВЕД	У тому числі деревина і вироби з деревини	за всіма ВЕД	У тому числі деревина і вироби з деревини
2005	34286,7	533,9	36141,1	199,9
2010	51430,5	828,2	60739,9	341,5
2011	68394,2	1078,3	82608,2	393,0
2012	68809,8	1060,6	84658,0	396,6
2013	63312,0	1144,4	76963,9	416,0
2014	53901,7	1262,6	54428,7	294,5
2015	38127,1	1107,2	37516,4	148,2
2016	36361,7	1131,6	39249,8	196,7
2017	43264,7	1205,9	49607,2	250,5
2018	47334,9	1494,6	57187,2	303,9
2019	50054,6	1400,4	60800,2	307,4
2020	49191,8	1411,6	54336,1	315,6
2021	68072,3	2005,8	72843,1	442,0
2022	44148,8	1885,4	55273,5	197,6

Джерело: складено за інформаційно-аналітичними матеріалами Державної служби статистики України.

Таблиця 6. Динаміка експорту-імпорту деревини у товарній структурі зовнішньої торгівлі України з країнами Європейського Союзу

Table 6. Dynamics of export-import of wood in the product structure of foreign trade of Ukraine with the countries of the European Union

Роки	Експорт, млн дол. США		Імпорт, млн дол. США	
	за всіма ВЕД	У тому числі деревина і вироби з деревини	за всіма ВЕД	У тому числі деревина і вироби з деревини
2018	20157,0	1043,7	23216,5	153,4
2019	20750,7	1004,9	25012,2	151,9
2020	18604,9	992,7	23859,7	158,7
2021	26792,9	1436,9	28954,3	215,1

Джерело: складено за інформаційно-аналітичними матеріалами Державної служби статистики України.

Україна має декілька конкурентних переваг у виробництві меблів та деревини. Зокрема, країна має значні лісові ресурси, які забезпечують потреби у власній деревині, а також створюють можливості для її експорту. Крім того, українські виробники меблів мають досвід і кваліфіковану робочу силу, що забезпечує високу якість продукції. Україна має значний експортний потенціал меблів та деревини. Українські виробники меблів мають високий технологічний рівень і якість продукції, а також можуть запропонувати конкурентоспроможні ціни. Крім того, Україна має значні лісові ресурси, що дозволяє виробляти деревину в достатній кількості.

За даними Державної служби статистики України, у 2020 році експорт меблів з України становив 474,7 млн доларів США, що на 12,8% менше, ніж у 2019 році. Основними ринками збуту українських меблів є країни ЄС та США.

Аналіз свідчить, що частка обсягу капітальних інвестицій у розвиток деревообробної промисловості зростає у 2021 р. порівняно з 2010 р. на 12 відсоткових пункти або з 4,6 до 16,6% обсягу капітальних інвестицій у переробній промисловості, а у загальноукраїнському обсязі за всіма видами економічної діяльності – на 5,2 в.п. або з 2,5 до 7,7% (табл. 7).

Таблиця 7. Динаміка обсягу капітальних інвестицій у розвиток галузі виготовлення виробів з деревини (у фактичних цінах)
Table 7. Dynamics of the volume of capital investments in the development of the wood products industry (in actual prices)

Роки	Обсяг капітальних інвестицій за всіма видами промислової діяльності, млн грн	У тому числі переробна промисловість, млн грн	З них виготовлення виробів з деревини, млн грн
2010	55384,4	30151,9	1387,1
2011	78725,8	42161,3	3596,4
2012	91598,4	42276,8	2258,4
2013	97574,1	44717,9	2433,9
2014	86242,0	42474,4	2011,8
2015	87656,0	46219,1	4031,1
2016	117753,6	62223,3	4958,5
2017	143300,0	73883,8	6840,6
2018	199896,0	100869,7	7533,0
2019	254196,2	105878,5	9994,4
2020	180537,4	84408,2	6190,6
2021	242922,9	113275,0	18759,5

Джерело: складено за інформаційно-аналітичними матеріалами Державної служби статистики України.

Таким чином, експорт меблів та деревини є перспективним напрямком для українських підприємств, але потребує серйозної підготовки та планування. Варто звернути увагу на ринкову конкуренцію та технологічні вимоги покупців, а також на законодавство та правила експорту в країни-партнери. Загалом для успішного експорту меблів та деревини з України необхідним є розроблення стратегії, використання маркетингових інструментів, підвищення якості продукції, пошук нових місць збуту та державна підтримка [19].

1) Пропонуємо розробити й реалізувати кластерну структуру управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств деревообробної промисловості з урахуванням специфіки їх функціонування (рис. 1).

2) Варто активізувати транскордонну взаємодію України та країн Вишеградської четвірки у сфері експортної логістики.

Слід наголосити, що особливої актуальності питання співробітництва країнами Вишеградської четвірки у сфері експортної логістики набувають на даний час у період збройної агресії росії проти України, коли виникли значні проблеми організації зовнішньоекономічної логістичної діяльності через блокування морських портів.

Американською торговельною палатою в Україні проведено опитування у період з 9 по 21 червня 2022 р., до якого було залучено 127 представників компаній-членів (це найбільші українські та міжнародні інвестори; серед них 70% керівники компаній і 30% топменеджери). У ході опитування встановлено, що найбільшими викликами для компаній під час війни визнано логістику й транспорт (55% респондентів); експортно-імпорتنі операції (36%); скорочення попиту (28%); недостатній обсяг поставань (19%).

Тому з метою відновлення економіки України доцільно сформувавши відповідну логістичну інфраструктуру та гнучку логістичну систему [25], яка б мала змогу швидкого реагування на зовнішні загрози та адаптації до них. Для цього необхідно: спрямовувати спільні зусилля представників урядової, підприємницької, наукової, освітньої, громадської, міжнародної спільноти задля подолання викликів, які виникають в умовах війни; переорієнтувати існуючу інфраструктуру (термінали, складські комплекси, логістичні центри, мережеві структури); змінювати напрямки усіх експортних потоків від південних портів до західних сухопутних портів. У результаті проведеного дослідження доведено, що задля зміцнення транскордонного партнерства України та Польщі у сфері транспортної логістики варто сформувавши на підставі спільних ініціатив та угод транскордонний транспортно-логістичний кластер [26].

3) Необхідно трансформувати діючу систему управління зовнішньоекономічною діяльністю деревообробних підприємств з використанням цифрових технологій, яка має базуватися на якісно нових принципах функціонування (рис. 2).

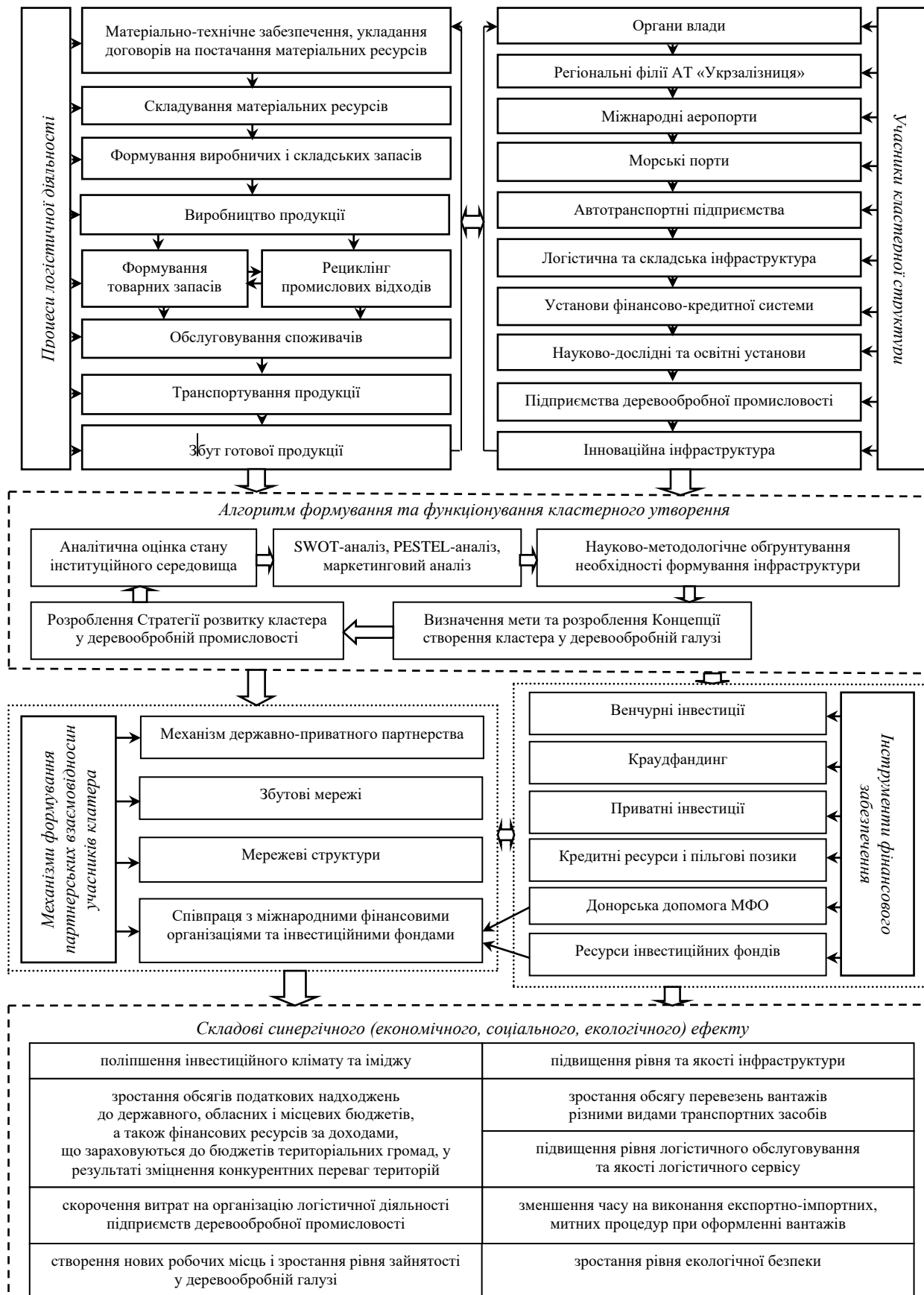

Рисунок 1. Кластерна структура управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств деревообробної промисловості
Figure 1. Cluster structure of management of foreign economic activity of woodworking industry enterprises
Джерело: побудовано авторами на основі [19-24].

Серед них можна назвати такі:

- застосування комплексного підходу до управління зовнішньоекономічною діяльністю в єдиному комплексі, суть якого полягає у здійсненні сукупності взаємопов'язаних, послідовних процесів (постачання та закупівля матеріальних ресурсів, контрактна робота з постачальниками, виробництво сільськогосподарської продукції, її складування у логістичних центрах, рециклінг відходів, обслуговування споживачів, транспортування й збут сільськогосподарської продукції) та різних логістичних послуг;
- реалізація всього переліку функцій управління (прогнозування, планування, організація, облік, контроль, аналіз та регулювання) комплексом послідовно здійснених процесів зовнішньоекономічної діяльності;

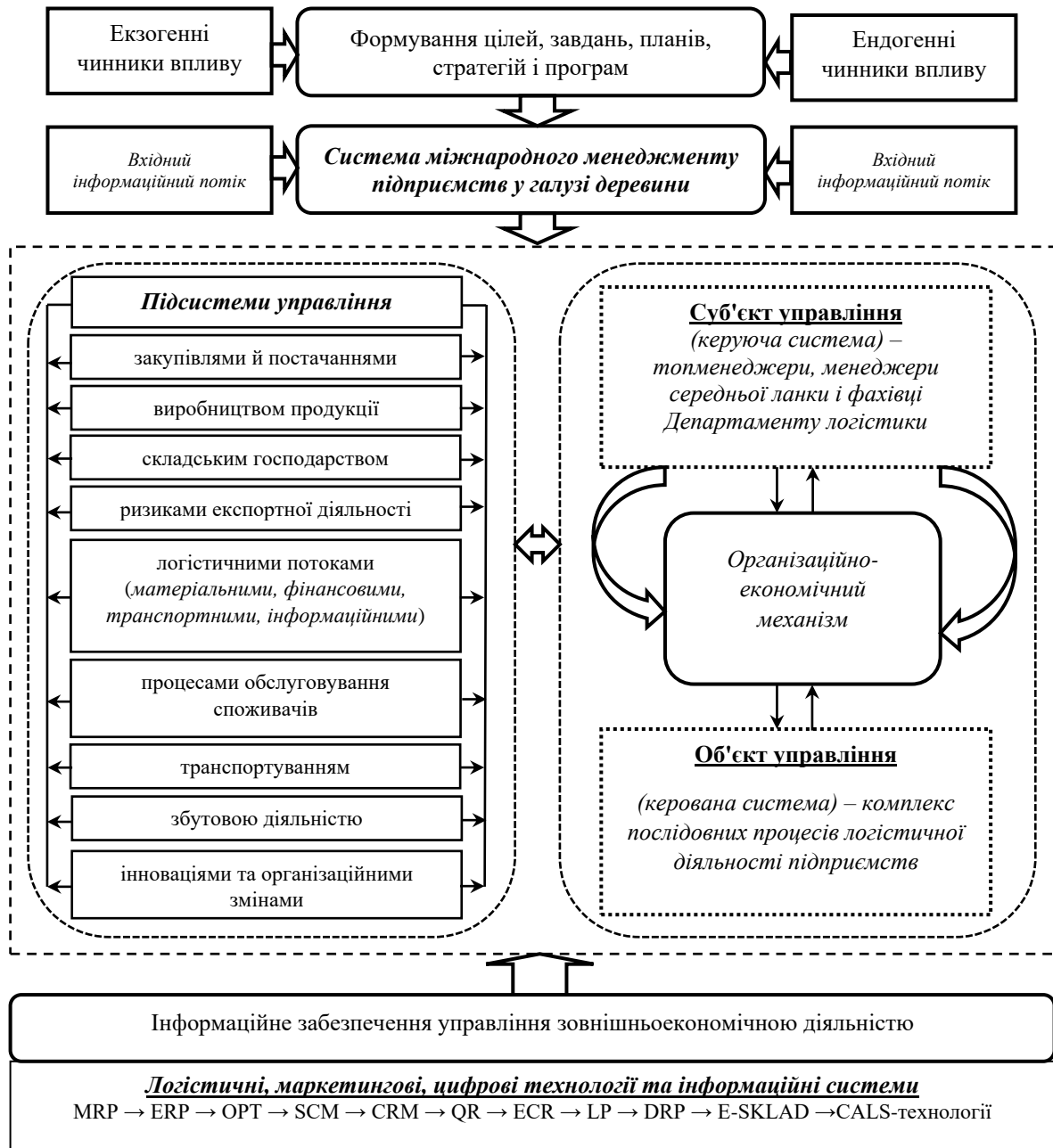

Рисунок 2. Структурно-логічна схема трансформації системи управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств у галузі деревини в умовах цифровізації

Figure 2. Structural and logical scheme of the transformation of the system of management of the foreign economic activity of enterprises in the wood industry in the conditions of digitalization

Джерело: побудовано авторами.

- партнерські взаємовідносини учасників збутових мереж мають здійснюватися на добровільних засадах взаємодії, синергії унаслідок інтеграції зусиль, цілей і ресурсів стейкхолдерів, на основі взаємозалежності у плані відповідальності, розподілу повноважень і ризиків зовнішньоекономічної діяльності;

- реалізація процесів зовнішньоекономічної діяльності має базуватися на застосуванні цифрових технологій, спеціального програмного забезпечення, автоматизованих систем управління, логістичних концепцій, економіко-математичних методів.

Отже, для ефективної роботи деревообробних підприємств у нестабільному інституційному середовищі варто створити належні умови, які б дозволили суб'єктам господарювання одержувати максимальні вигоди від організації експортної діяльності з урахуванням специфіки розвитку глобальної та цифрової економіки.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. У результаті проведеного дослідження встановлено, що Україна має значний потенціал для розвитку експорту деревини та виробів з неї, який може бути реалізований за умови комплексного підходу до розвитку галузі та підтримки з боку держави та бізнесу. Для розвитку промисловості та забезпечення експортного потенціалу важливо розвивати інфраструктуру, покращувати якість продукції та залучати іноземні інвестиції.

Для досягнення цих цілей можна вжити таких заходів: 1) розвиток виробництва та підвищення якості продукції (для цього необхідно впроваджувати нові технології, підвищувати кваліфікацію працівників і забезпечити виробництво необхідними засобами); 2) підтримка компаній, які займаються виробництвом деревини та виробів з неї (для цього можуть бути вжиті такі заходи, як зниження податків та інших обов'язкових зборів, надання пільг на використання відновлюваних джерел енергії та підтримка виходу на нові ринки); 3) формування відповідного інфраструктурного забезпечення (для забезпечення ефективного транспортування та зберігання деревини та виробів з деревини необхідно розвивати логістичну інфраструктуру, зокрема будівництво нових портів, автомобільних доріг та залізничних ліній); 4) підтримка наукових досліджень і розробок у сфері деревообробки та використання деревини (нові технології та інноваційні рішення можуть сприяти підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств і забезпечити розвиток галузі в майбутньому); 5) розвиток екологічної свідомості (українські підприємства мають дотримуватись стандартів екологічної безпеки та забезпечувати стале відновлення лісових ресурсів. Для цього необхідно сприяти розвитку екологічної свідомості суспільства та бізнесу).

Усі ці заходи можуть сприяти розвитку експортного потенціалу України в деревообробному секторі. Однак для досягнення цих цілей можуть виникнути різні проблеми та перешкоди, зокрема:

- Недостатньо ресурсів. Виробництво деревини та виробів з неї потребує достатньої кількості сировини та енергетичних ресурсів. Якщо цих ресурсів недостатньо, виробництво може бути згорнуто.
- Високі витрати виробництва. Низька ефективність виробництва, відсутність доступних технологій, низька автоматизація виробництва та низька кваліфікація працівників можуть призвести до зростання собівартості продукції та зниження конкурентоспроможності продукції.
- Ризик забруднення навколишнього середовища. Виробництво деревини та виробів з неї може спричинити забруднення довкілля і призвести до негативних наслідків для погіршення якості життя й здоров'я.
- Конкуренція на міжнародному ринку. Міжнародний ринок деревини та виробів з деревини є висококонкурентним з іншими країнами. Для забезпечення

конкурентоспроможності української продукції на міжнародному ринку необхідно постійно підвищувати якість продукції та ефективність виробництва.

- Восенні, політичні та економічні ризики. Нестабільність економічної та політичної ситуації в країні може вплинути на експортну діяльність українських компаній та призвести до зменшення обсягів експорту.

Для вирішення цих завдань та забезпечення стабільного розвитку експортного потенціалу України в деревообробній промисловості необхідно вжити комплексних заходів, які можуть включати:

- Забезпечення стабільних поставок сировини та енергетичних ресурсів для виробництва деревини та виробів з неї.
- Використання сучасних технологій та автоматизації виробництва для зниження собівартості продукції та підвищення якості продукції.
- Забезпечення дотримання вимог охорони навколишнього середовища та дотримання стандартів якості продукції.
- Освоєння нових ринків збуту та налагодження тісної співпраці з іншими країнами.
- Реалізація програм навчання працівників та залучення інвестицій для розвитку виробництва.
- Розробка ефективної державної політики підтримки розвитку експортного потенціалу України в лісовому секторі.

Загалом розвиток експортного потенціалу України в деревообробній промисловості має великий потенціал для забезпечення економічного зростання країни та посилення її позицій на закордонних ринках. Проте для досягнення цих цілей необхідно постійно вдосконалювати виробництво та забезпечувати стабільність економічної та політичної ситуації в країні.

Для забезпечення сталого розвитку деревообробної промисловості та підтримки її експортного потенціалу також важливо приділяти увагу впровадженню інноваційних технологій та виробництву високоякісної продукції з високою доданою вартістю. Зокрема, існує можливість розвитку виробництва дерев'яних конструкцій для будівельної індустрії, дерев'яних паливних брикетів, деревних композиційних матеріалів та ін. Для досягнення цих цілей держава може залучати інвестиції в промисловість, створювати сприятливі умови для бізнесу, виділяти кошти на розвиток інфраструктури, проводити наукові дослідження та впроваджувати інноваційні рішення. Також важливо забезпечити ефективну митну та логістичну інфраструктуру для забезпечення швидкої та ефективної доставки деревини та продукції з неї на ринки. У разі ефективної реалізації заходів щодо розвитку експортного потенціалу деревообробної промисловості Україна зможе значно збільшити обсяги експорту та стати впливовим гравцем на міжнародному ринку деревини та виробів з неї. Це, у свою чергу, сприятиме розвитку економіки країни та зміцненню її позицій у світі.

Україна може використовувати різноманітні стратегії та підходи для забезпечення ефективного експорту лісоматеріалів та виробів з них. Одним із можливих варіантів є розширення кола ділових партнерів і освоєння нових ринків. Наприклад, ви можете активно досліджувати експортні можливості до ЄС та США, які є основними споживачами деревини та виробів з деревини. Також можливий розвиток співпраці з країнами Азії, де зростає попит на деревину для виробництва меблів та іншої продукції. Крім того, важливо забезпечити якість продукції та застосовувати відповідні стандарти, які вимагаються на міжнародному ринку. Це включає належну сертифікацію, контроль якості та використання екологічно чистих матеріалів.

Важливо також забезпечити конкурентоспроможну ціну продукції, що відповідає якості та попиту ринку. Для цього можна застосувати різні підходи, такі як зниження витрат виробництва, оптимізація логістики або пошук нових ринків.

Для ефективного використання експортного потенціалу України в деревообробній промисловості необхідно розвивати якісне виробництво з використанням інноваційних технологій, освоювати нові ринки збуту, забезпечувати якість продукції та конкурентоспроможні ціни. Реалізуючи ці завдання, Україна зможе суттєво збільшити обсяги експорту та зайняти вагоме місце на світовому ринку деревини та виробів з неї. Крім того, важливо враховувати екологічні аспекти виробництва та експорту з метою збереження природних ресурсів і захисту навколишнього середовища. Крім того, для успішної реалізації експортного потенціалу деревообробної промисловості Україна також може використовувати різноманітні державні та міжнародні програми та ініціативи. Наприклад, уряд України може підтримувати виробників субсидіями та іншими видами фінансової підтримки, можливе залучення інвестицій для розвитку виробництва та інфраструктури. Україна також може приєднатися до міжнародних ініціатив, спрямованих на підтримку сталих форм виробництва та захисту лісових ресурсів, таких як Європейська лісова програма та Ініціатива сталого використання лісів. Україна також може співпрацювати з міжнародними організаціями, які займаються захистом лісових ресурсів та сталим розвитком, такими як Лісовий фонд ООН (UNFF), Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (FAO), Рада Європейської лісової організації (EFI) такі ініціативи включають Європейську лісову програму та Ініціативу сталого лісового господарства.. Продовольча та сільськогосподарська організація (FAO), Європейська рада лісової організації (EFI). такі ініціативи включають Європейську лісову програму та Ініціативу сталого лісового господарства.

Тому реалізація експортного потенціалу України в лісообробному секторі потребує комплексної стратегії, що включає розвиток високоякісного та екологічно чистого виробництва, підтримку виробників, залучення інвестицій, співпрацю з міжнародними організаціями та ініціативами щодо захисту лісових ресурсів. Така стратегія допоможе не тільки розвивати експортні можливості, а й захистити навколишнє середовище та забезпечити сталий розвиток галузі на майбутнє.

Перспективи подальших досліджень полягають в обґрунтуванні концептуальних засад розвитку критичної інфраструктури в умовах відновлення деревообробної промисловості у контексті стратегії повоєнної розбудови та резильєнтності національної економіки України.

Список літератури

1. Акименко О. Ю. Теоретична концептуалізація зовнішньоекономічної діяльності як вагомого фактору економічної стабілізації держави. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 38-1. С. 37-42.
2. Експортно-імпорتنі операції / Я. В. Белінська, О. В. Коляда, М. І. Назаров та ін. Ірпінь: Ун-т ДФС України, 2018. 254 с.
3. Бугас В. В., Казімірова О. В. Сутність, види та особливості розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств електроенергетики в національній економіці України. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.12.75>.
4. Дідух С. М. Зовнішньоекономічна діяльність вертикально інтегрованих агропромислових холдингів в умовах євроінтеграції. *Зовнішньоекономічна діяльність України в системі глобальних конкурентних відносин: агропродовольчий вимір*: монографія / за ред. О. І. Павлова. Одеса: Астропринт, 2019. С. 58-67.
5. Кизим М. О., Зінченко В. А. Якість життя населення і зовнішньоекономічна діяльність підприємств: монографія. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2010. 184 с.
6. Козак Ю., Сукач О., Бурлаченко Д. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 268 с.
7. Кондратенко Н. О., Тернова І. А., Колесник Т. М. Теоретико-методичні аспекти управління зовнішньоекономічною діяльністю господарюючих суб'єктів України. *Бізнес Інформ*. 2021. № 2. С. 21-26. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-2-21-26>
8. Кононов І. І. Сутність зовнішньоекономічної діяльності як об'єкта облікового моделювання. *Бізнес Інформ*. 2020. № 5. С. 79-86. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-79-86>.
9. Ліпич Л. Г., Фатенок-Ткачук А. О. Формування стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств: монографія. Луцьк: Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. 220 с.
10. Рахман М. С., Євтушенко В. А., Рудас Д. С. Зовнішньоекономічна діяльність України з країнами ЄС. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 47. С. 39-44. URL: <https://doi.org/10.32843/infrastruct47-7>.

11. Тарасюк Г. М., Горшкова Л. О. Підходи до вирішення проблем зовнішньоекономічної діяльності підприємств України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 21. С. 412-415.
12. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин і зовнішньоекономічні зв'язки України: колективна монографія / В. М. Фомішина, А. В. Рибчук, В. В. Зінченко та ін.; за ред. В. М. Фомішиної. Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД», 2017. 340 с.
13. Хаустова В. Є., Григорова-Беренда Л. І. Оцінка та діагностика зовнішньоекономічної безпеки України: монографія. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2013. 193 с.
14. Шмиголь Н. М., Павлюк Т. С. Проблемні питання розвитку зовнішньоекономічної діяльності України. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 3. С. 118-121.
15. Jochimsen R. Theorie der Infrastruktur: Grundlagen der marktwirtschaftlichen Entwicklung. Tübingen: J.C.B. Mohr, 1966. 253 s.
16. Fulmer J. What in the world is infrastructure? *PEI Infrastructure Investor*. 2009. July-August. P. 30-32.
17. Thacker S., Adshead D., Fay M. et al. Infrastructure for sustainable development. *Nature Sustainability*. 2019. Vol. 2. P. 324-331. <https://doi.org/10.1038/s41893-019-0256-8>.
18. Furniture e-commerce worldwide – statistics & facts. URL: <https://www.statista.com/topics/9979/furniture-e-commerce/#dossier-chapter1> (дата звернення: 11.01.2024).
19. Деревообробна промисловість України та країн світу: стан, проблеми і перспективи розвитку: кол. моногр. / за ред. М. О. Кизима, І. О. Губарєвої. Харків: ФОП Лібуркіна Л. М., 2021. 272 с.
20. Губарєва І. О. Формування економічної безпеки України: монографія. Харків: ІНЖЕК, 2015. 443 с.
21. Gryshova I., Kuzym M., Hubarieva I., Khaustova V., Livinskyi A., Koroshenko M. Assessment of the EU and Ukraine Economic Security and Its Influence on Their Sustainable Economic Development. *Sustainability*. 2020. Vol. 12(18). 7692.
22. Осадча Н. В., Трушкіна Н. В. Генезис понять «транзитний потенціал регіону» і «митний режим транзиту» у міжнародній логістиці. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 52. С. 9-19. <https://doi.org/10.32843/infrastruct52-2>.
23. Трушкіна Н., Сербіна Т. Міжнародна логістика у системі зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2022. Vol. 1. No. 3. P. 101-114. <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20220103.7>.
24. Прокопишин О. С., Трушкіна Н. В., Сербіна Т. В. Щодо організації зовнішньоекономічної логістичної діяльності аграрних підприємств в умовах війни. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1(42). С. 209-217. [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).209-217](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).209-217).
25. Bezpartochnyi M., Trushkina N. Infrastructural provision for the managing of agricultural enterprises' international logistics activities in the context of food security. *Food security: modern challenges and mechanisms to ensure: scientific monograph*. Košice: Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach, 2023. P. 7-24. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7859003>.
26. Liashenko V., Khaustova V., Trushkina N. Cross-border transport and logistics cluster as a tool for territorial development of Ukraine and Poland: institutional basis. *Journal of European Economy*. 2022. Vol. 21. No. 4(83). P. 503-521. <https://doi.org/10.35774/jee2022.04.503>.

Стаття надійшла до редакції 24.01.2024

Статтю рекомендовано до друку 14.03.2024

Iryna Hubarieva

Doctor of Sciences (Economics), Professor,
Deputy Director, Research Centre for Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine,
1-a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine
e-mail: gubarievairyna@gmail.com
ORCID ID: [0000-0002-9002-5564](https://orcid.org/0000-0002-9002-5564)

Nataliia Trushkina

Ph.D. (Economics), Senior Researcher,
Doctoral Candidate, Senior Research Officer,
Research Center for Industrial Problems of Development of the NAS of Ukraine,
1-a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine
e-mail: nata_tru@ukr.net
ORCID ID: [0000-0002-6741-7738](https://orcid.org/0000-0002-6741-7738)

Infrastructural support for the foreign economic activities management of enterprises of the Ukrainian woodworking industry

Abstract. Effective foreign economic activity contributes to the reproduction of the country's export potential, increasing the competitiveness of Ukrainian products of the woodworking sector on world markets, forming a rational structure of export and import, attracting foreign investments on mutually beneficial terms, ensuring the economic security of Ukraine.

The article examines the peculiarities of the realization of the export potential of Ukraine on the world market of furniture and wood products. An analytical assessment of the current state and competitiveness of Ukrainian woodworking products on foreign markets was carried out. On the basis of statistical analysis, the trends of Ukraine's export potential in the wood industry were revealed. An analysis of the international wood market and export prospects for Ukraine was performed. Strategic directions for improving the efficiency of Ukrainian wood exports have been determined.

The need for the formation of proper infrastructural support for the management of the foreign economic activities of woodworking industry enterprises based on the creation of a cluster structure as a form of cooperation between authorities, institutions of critical infrastructure (transport, logistics, innovation, information, industry, etc.), institutions and organizations of the business, scientific and educational environment is substantiated.

The practical significance of the obtained research results is that substantiated scientific and methodological provisions and recommendations can be used in the development of export strategies and mechanisms for their implementation by enterprises and various categories of stakeholders – participants in foreign economic activity, which would correspond to the modern conditions of their management, as well as in the finalization of the Strategy recovery and resilience of the national economy.

Keywords: globalization, European integration, international economic partnership, international management, international economics, management of foreign economic activity, export potential, export strategy, customs regime, market of furniture and wood products, woodworking industry, national economy, cluster structure, digital technologies.

Formulas: 0; Fig.: 2, table: 7

JEL Classification: F 39, F 40, L 60.

For citation: Hubarieva I., Trushkina N. Infrastructural support for the foreign economic activities management of enterprises of the Ukrainian woodworking industry. Financial and Credit Systems: Prospects for Development. №1(12) 2024. P. 37-51. DOI: <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2024-1-04> [in Ukrainian]

References

1. Akymenko O. Yu. Theoretical conceptualization of foreign economic activity as an important factor of economic stabilization of the state. Black Sea Economic Studies. 2019. Issue 38-1. P. 37-42. [in Ukraine]
2. Ya. V. Belinska, O. V. Kolyada, M. I. Nazarov, and others. Export-import operations. Irpin: SFS University of Ukraine, 2018. 254 p. [in Ukraine]
3. Bugas V.V., Kazimirova O.V. The essence, types and peculiarities of the development of foreign economic activity of electric power enterprises in the national economy of Ukraine. Efficient economy. 2018. No. 12. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.12.75>. [in Ukraine]
4. Didukh S. M. Foreign economic activity of vertically integrated agro-industrial holdings in the conditions of European integration. Foreign economic activity of Ukraine in the system of global competitive relations: agro-food dimension: monograph / edited by O. I. Pavlova. Odesa: Astroprint, 2019. P. 58-67. [in Ukraine]
5. Kyzym M. O., Zinchenko V. A. Quality of life of the population and foreign economic activity of enterprises: monograph. Kharkiv: VD "INZHEK", 2010. 184 p. [in Ukraine]
6. Yu. Kozak, O. Sukach, D. Burlachenko. External economic activity of the enterprise. Kyiv: Center for Educational Literature, 2020. 268 p. [in Ukraine]

7. Kondratenko N. O., Ternova I. A., Kolesnyk T. M. Theoretical and methodological aspects of management of foreign economic activity of economic entities of Ukraine. *Business Inform.* 2021. No. 2. P. 21-26. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-2-21-26> [in Ukraine]
8. Kononov I. I. The essence of foreign economic activity as an object of accounting modeling. *Business Inform.* 2020. No. 5. P. 79-86. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-79-86>. [in Ukraine]
9. Lypych L. G., Fatenok-Tkachuk A. O. Formation of a strategy for the development of foreign economic activity of machine-building enterprises: a monograph. Lutsk: Volyn National University. Lesya Ukrainka University, 2010. 220 p. [in Ukraine]
10. Rahman M. S., Yevtushenko V. A., Rudas D. S. Foreign economic activity of Ukraine with EU countries. *Market infrastructure.* 2020. Issue 47. P. 39-44. URL: <https://doi.org/10.32843/infrastruct47-7>. [in Ukraine]
11. Tarasyuk G. M., Horshkova L. O. Approaches to solving problems of foreign economic activity of Ukrainian enterprises. *Global and national economic problems.* 2018. Issue 21. P. 412-415. [in Ukraine]
12. Modern trends of international economic relations and foreign economic relations of Ukraine: collective monograph / V. M. Fomishyna, A. V. Rybchuk, V. V. Zinchenko, etc.; under the editorship V. M. Fomishina. Kherson: VKF "STAR" LLC, 2017. 340 p. [in Ukraine]
13. Haustova V. E., Hryhorova-Berenda L. I. Assessment and diagnosis of foreign economic security of Ukraine: monograph. Kharkiv: VD "INZHEK", 2013. 193 p. [in Ukraine]
14. Shmygol N.M., Pavlyuk T.S. Problematic issues of the development of foreign economic activity of Ukraine. *Black Sea Economic Studies.* 2016. Issue 3. P. 118-121. [in Ukraine]
15. Jochimsen R. *Theorie der Infrastruktur: Grundlagen der marktwirtschaftliche Entwicklung.* Tübingen: J.C.B. Mohr, 1966. 253 p. [in English]
16. Fulmer J. What in the world is infrastructure? *PEI Infrastructure Investor.* 2009. July-August. P. 30-32. [in English]
17. Thacker S., Adshead D., Fay M. et al. Infrastructure for sustainable development. *Nature Sustainability.* 2019. Vol. 2. P. 324-331. <https://doi.org/10.1038/s41893-019-0256-8>. [in English]
18. Furniture e-commerce worldwide – statistics & facts. [Official site] Retrieved from <https://www.statista.com/topics/9979/furniture-e-commerce/#dossier-chapter1> (date accessed: 11.01.2024). [in English]
19. Woodworking industry of Ukraine and the countries of the world: state, problems and development prospects: col. monogr. / edited by M. O. Kyzyma, I. O. Gubareva. Kharkiv: FOP Liburkina L.M., 2021. 272 p. [in Ukraine]
20. Gubareva I. O. Formation of economic security of Ukraine: monograph. Kharkiv: INZHEK, 2015. 443 p. [in Ukraine]
21. Gryshova I., Kyzym M., Hubarieva I., Khaustova V., Livinskyi A., Koroshenko M. Assessment of the EU and Ukraine Economic Security and Its Influence on Their Sustainable Economic Development. *Sustainability.* 2020. Vol. 12(18). 7692. [in English]
22. Osadcha N.V., Trushkina N.V. The genesis of the concepts "transit potential of the region" and "customs regime of transit" in international logistics. *Market infrastructure.* 2021. Issue 52. P. 9-19. <https://doi.org/10.32843/infrastruct52-2>. [in Ukraine]
23. Trushkina N., Serbina T. International logistics in the system
24. foreign economic activity of the enterprise. *International Science Journal of Management, Economics & Finance.* 2022. Vol. 1. No. 3. P. 101-114. <https://doi.org/10.46299/j.isjimef.20220103.7>. [in Ukraine]
25. Prokopyshyn O.S., Trushkina N.V., Serbina T.V. Regarding the organization of foreign economic logistics activities of agrarian enterprises in the conditions of war. *Herald of economic science of Ukraine.* 2022. No. 1(42). P. 209-217. [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).209-217](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).209-217). [in Ukraine]
26. Bezpartochnyi M., Trushkina N. Infrastructural provision for the management of agricultural enterprises' international logistics activities in the context of food security. *Food security: modern challenges and mechanisms to ensure: scientific monograph.* Košice: University of Safety Management in Košice, 2023. P. 7-24. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7859003>. [in English]
27. Liashenko V., Khaustova V., Trushkina N. Cross-border transport and logistics cluster as a tool for territorial development of Ukraine and Poland: institutional basis. *Journal of European Economy.* 2022. Vol. 21. No. 4(83). P. 503-521. <https://doi.org/10.35774/jee2022.04.503>. [in English]

The article was received by the editors 24.01.2024

The article is recommended for printing 14.03.2024